

Ymateb y Llywodraeth: Rheoliadau Diogelu Iechyd (Cyfyngiadau Coronafeirws) (Rhif 3) (Cymru) 2020

Dyma ymateb y Llywodraeth i adroddiad drafft y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad dyddiedig (fel y'i diwygiwyd) 02 Tachwedd 2020: pwyntiau craffu ar rinweddau 2, 3, 4, 6, 7 ac 8.

Pwyntiau craffu ar rinweddau:

2. Ymgymerodd y Llywodraeth ag ymgynghoriad pellgyrhaeddol yn ystod yr wythnos yn dechrau 19 Hydref gan gynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i'r isod:

Yr Economi	Cydffederasiwn Diwydiant Prydain, Ffederasiwn Busnesau Bach, Sefydliad y Cyfarwyddwyr, Make UK, Diwydiant Cymru, Siambrau Masnach a Chonsortium Manwerthu Cymru, sefydliadau cynrychiadol manwerthu, manwerthwyr bwyd, awdurdodau lleol. Ymgysylltu ar lefel sector - â chwmnïau awyrofod, modurol, digidol - drwy Fforymau Sector a Diwydiant Cymru. Undebau Llafur
Iechyd y Cyhoedd	Ymgynghorwyr ym maes Rheoli Clefydau Trosglwyddadwy (Iechyd Cyhoeddus Cymru), Cyfarwyddwyr Iechyd y Cyhoedd (Byrddau Iechyd) a Chyfarwyddwyr Diogelu'r Cyhoedd (Awdurdodau Lleol)
Ysgolion, Addysg Bellach, Dysgu Seiliedig ar Waith ac Addysg Uwch	Penaethiaid Addysg Bellach a rhanddeiliaid Dysgu Seiliedig ar Waith
Cyngor y Bartneriaeth Gymdeithasol	Cynhaliwyd cyfarfod ar 22 Hydref
Grŵp Rhanddeiliaid Plant a Phobl Ifanc Agored i Niwed	Cynhaliwyd cyfarfod ar 23 Hydref: ymhlith y sawl a oedd yn bresennol roedd Comisiynydd Plant Cymru a chynrychiolwyr o Blant yng Nghymru, Arolygiaeth Gofal Cymru, Arolygiaeth Iechyd Cymru, Iechyd Cyhoeddus Cymru, Estyn, sefydliadau trydydd sector sy'n cefnogi plant a phobl ifanc (e.e. NSPCC, Llamau)
Fforwm Cydraddoldeb i Bobl Anabl	Cynhaliwyd cyfarfod ar 21 Hydref: ymhlith y sawl a oedd yn bresennol roedd cynrychiolwyr o nifer o Sefydliadau i Bobl Anabl e.e. Anabledd Cymru, Mencap, RNIB, Pobl yn Gyntaf Cymru, Anabledd Dysgu Cymru, Cyngor Cymru i Bobl Fyddar, Cyngor Cymru i'r Deillion, yn ogystal ag aelodau annibynnol.
Trais yn erbyn	Grŵp Strategol COVID-19 Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin

Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol	Domestig a Thrais Rhywiol: Cynhaliwyd cyfarfod ar 20 Hydref o dan gadeiryddiaeth Cynghorydd Cenedlaethol Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol a chynrychiolwyr o gyrrff ambarél Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol, yr heddlu ac Iechyd Cyhoeddus Cymru
---	---

3. Nid oedd rheoliad 16 yn gosod cyfyngiadau ar fusnesau cymysg. Ei ddiben oedd nodi yn unig y ffordd yr oedd y cyfyngiadau yn rheoliadau 11 i 13 yn gymwys i fusnesau a oedd yn cynnwys nifer o fusnesau llai. Oherwydd y ffordd yr oedd Atodlen 1 yn categoreiddio busnesau, mae'n glir bod mathau penodol o ymgymeriadau busnes yn gweithredu busnesau o fwy nag un math fel y'u rhestrir yn Atodlen 1.

Roedd Llywodraeth Cymru, grwpiau cynrychiadol busnesau, Undebau Llafur a manwerthwyr hanfodol yn gweithio'n agos i weithredu rheoliadau Llywodraeth Cymru a gyflwynwyd i leihau'r eitemau anhanfodol a oedd yn cael eu gwerthu yn ystod y 17 o ddiwrnodau o gyfnod atal byr. Diben hyn oedd atal y coronafeirws rhag lledaenu ac arbed bywydau. Diwygiodd Llywodraeth Cymru ei chanllawiau (29 Hydref) er mwyn rhoi mwy o eglurder o ran y camau y gallai manwerthwyr eu cymryd i weithredu'r rheolau ac o ran sut y dylai manwerthwyr reoli ceisiadau eithriadol am eitemau nad oeddent ar y rhestr o bethau y dylid eu gwerthu. Mae hefyd wedi cytuno i edrych ar y ddeddfwriaeth ar ôl y cyfnod atal byr er mwyn ystyried profiad ac adborth y diwydiant.

Rydym yn cydnabod gwaith caled staff manwerthu ledled Cymru a'r angen i sicrhau eu diogelwch drwy gydol y pandemig hwn.

4. Cyhoeddwyd canllawiau ar y cyfnod atal byr yn gyntaf ar [wefan Llywodraeth Cymru](#) ar 23 Hydref.

6. Roedd Rhan 2 yn gosod dyletswyddau ar unigolion, ac roedd pob unigolyn yn gyfrifol am ei weithredoedd. Roedd rheoliad 3 yn ei gwneud yn ofynnol i bersonau aros gartref oni bai bod ganddynt esgus rhesymol. Roedd cael cyflenwadau yn esgus rhesymol, ond dim ond pan oedd angen gwneud hynny. Roedd gweithredu Rhan 3 o'r Rheoliadau yn ategu amcanion Rhan 2 drwy ei gwneud yn ofynnol i fathau penodol o fusnesau (ond roedd hefyd yn darparu eithriadau ar gyfer rhai mathau o fusnesau). Fel y nodir uchod, pan fo busnes yn gweithredu mewn nifer o gategorïau fel y'u pennir yn Atodlen 1, mae'n glir o reoliad 16 ei fod yn cael ei drin fel amryw fusnesau llai.

Mae archfarchnad yn fanwerthwr bwyd, a gallai agor ei mangre i'r graddau hynny o dan reoliad 15. Ac yn yr un modd, os yw'n gweithredu fel gorsaf betrol, manwerthwr papurau newydd, fferyllfa neu siop galedwedd, roedd yn cael agor ei mangre i'r graddau hynny. Ond i'r graddau yr oedd yn fath o fusnes sy'n gwerthu nwyddau i'w gwerthu neu eu llogi mewn siop nas rhestrir yn Rhan 3 o Atodlen 1, roedd rhaid iddo gau o dan reoliad 11.

Gwnaed y Rheoliadau fel ymateb i argyfwng iechyd cyhoeddus parhaus: diben y cyfyngiadau ar fusnesau oedd diogelu iechyd y cyhoedd drwy gyfyngu ar y cyfle i bobl i fod allan o'u cartrefi a chymysgu gydag eraill.

7. Mewn perthynas â phwynt (a), nid oedd ymweld ag aelodau eraill o aelwydydd estynedig wedi ei restru fel enghraifft o esgus rhesymol. Fodd bynnag, mae'r Llywodraeth yn ystyried y byddai'n rhesymol yn wrthrychol cwrdd â phobl y mae'r gyfraith yn ystyried eu bod yn rhan o'ch aelwyd eich hun (a y byddai hynny wedi ei ganiatáu felly o dan y Rheoliadau). Roedd y Rheoliadau hefyd yn caniatáu i bobl mewn aelwyd estynedig ymgynnull pan oeddent yn ymadael â'u cartrefi am resymau a ganiateid (e.e. i gael cyflenwadau, neu i ymarfer corff).

Mae Llywodraeth Cymru yn nodi pwynt (b). Byddwn yn sicrhau bod geiriad canllawiau yn y dyfodol yn cael ei ddiweddarau er mwyn ei gwneud yn gwbl glir bod pobl yn gallu ffurfio aelwyd estynedig 'newydd' ar ôl y cyfnod atal byr, ond na all gael ei newid unwaith y caiff ei ffurfio.

Mewn perthynas â phwynt (c), mae'r Llywodraeth yn fodlon ei bod yn glir o gyd-destun rheoliad 33 nad oedd y cyfeiriadau at 'aelwyd' ym mharagraff (3) yn gyfeiriadau at aelwydydd estynedig.

8. Yn ystod y cyfnod atal byr, gallai pobl ymweld â mynwent a safleoedd claddu awdurdodau lleol ymweld â bedd aelod o'r teulu ond roedd yn ofynnol iddynt gadw pellter corfforol.

Mae nifer o achosion o'r coronafeirws wedi bod yn gysylltiedig â thafarnau ac yn ein trafodaethau gydag awdurdodau lleol ac arbenigwyr iechyd y cyhoedd, roedd consensws clir ynghylch yr angen i gyflwyno cyfyngiadau ar werthu alcohol.

Mae timau iechyd cyhoeddus lleol yn adrodd am broblemau o ran diffyg cadw pellter cymdeithasol yn hwyr yn y nos, yn gysylltiedig ag yfed alcohol. Gall hefyd ei gwneud yn anodd olrhain cysylltiadau.

Mae'r Llywodraeth yn cadarnhau bod yr amodau yn rheoliad 3(3) yn gronnus ac yn ystyried bod hyn yn glir o'r cyd-destun; fel arall, byddai wedi bod yn eithriad eang iawn i gyfyngiad caeth a osodwyd ar sail iechyd y cyhoedd.